
DE EERSTE DUITSCHE ONTDEKKINGSTOCHT NAAR HET NOORDEN IN 1868.

Aan kapitein KOLDEWEY, wien het opperbevel over deze expeditie was toevertrouwd, was in last gegeven, of langs de oostkust van Groenland van $74\frac{1}{2}^{\circ}$ noorderbreedte, of zoover mogelijk noordwaarts door te dringen, of langs een anderen zuidelijken of noordelijken koers om Spitsbergen heen, het nog niet betreden Gillis-land op te zoeken.

Den 24sten Mei 1868 verliet deze expeditie de haven van Bergen en zeilde met een frisschen zuidelijken wind noordwaarts, terwijl men volgens zeemansgebruik het schip probeerde en vlijtig peilingen en stroomwaarnemingen in 't werk stelde.

Eene eerste proef van zeevaardigheid stond het vaartuig reeds den 30sten en 31sten Mei door, toen een zware storm uit het oosten tot noorden tot bijleggen dwong en tevens den wensch der reizigers vrijdelde, den prachtige koepel van den 6448 voet hoogen Beerenberg op Jan Majjen in den helderen zonneglans van den langen pooldag te aanschouwen.

Met verdubbelden haast wegens het onaangename oponthoud ging het den 1sten Juni door het eerste drijfhout verder noordwaarts, tot dat men den 4^{den} Juni zich op $74^{\circ} 52'$ noorderbreedte en $6^{\circ} 7'$ westerlengte bevond en tusschen de eerste, tot 12 voet in middellijn bedragende ijsschotsen door westelijk de koers op Groenland richtte. Dieper, steeds dieper werd door het ijs heengewerkt en met zeilen, boegseeren,

sleepon, schuiven, in één woord met alle zeemans- en niet zeemans-middelen een weg gebaad, totdat het schip den 9^{den} Juni op 75° 20' noorderbreedte en 13° westerlengte in het ijs vast zat en nu tot aan den 22sten Juni onvrijwillig den ijsstroom volgen moest, welke het langs de kust tot 73° noorderbreedte en 16° westerlengte dreef. De ijsbeerenjacht gaf gedurende twee dagen een kort tijdverdrijf. Zoo-veel het maar geschieden kon, werden peilingen en magnetische waarnemingen gedaan; de laatste in het bijzonder den 16^{den} Juni op groote ijsschotsen met goed gevolg. In den zelfden nacht zag men uit den mast de kust van het Pendulum-eiland tot aan Hudson Hold met Hope. Den 22sten Juni, na vierdaagschen hoogst vermoeienden arbeid uit het ijs verlost, kruisten onze reizigers, van de oostelijke ijsgrens nagenoeg 3 mijlen verwijderd en voortdurend naar openingen in het ijs uitzien, naar het noorden, maar overtuigden zich door eigene aanschouwing en door de mededeelingen van vier schepen, die wegens de vischvangst zich daar in het ijs ophielden, dat voor het oogenblik aan geen doordringen van het ijs naar het westen viel te denken.

Hiermede eindigt de eerste aanval op Groenland. Den 29sten Juni op 75°10' noorderbreedte en 11°47' westerlengte werd oostwaarts afgehouden, door een water, dat steeds donkerder blauw gekleurd, warmer en vol van vruchten, drijfhout en zeegewassen was, op Spitsbergen koers gezet en den 3^{den} Juli 's morgens om tien uur aan de zuidspits het land bereikt.

Eene vloot van noorweegsche jachten, welke jaarlijks op jacht en vischvangst noordwaarts trekken, achterlatende, werd tot aan den 6^{den} Juli oostelijk aangehouden, in het ijs ingedrongen, tusschen groote ijsbergen door, onder herhaalde peilingen op het hier en daar slechts 20 vademen diepe rif tusschen Kaap Lookout en het Beeren-eiland, totdat zij op 200 vademen geen grond meer vonden en dus het rif ten einde was, maar het ijs echter in weerwil daarvan steeds ondoordringbaarder werd. Dewijl bovendien eene volkomene windstilte elken druk op het ijs in noordoostelijke richting onmogelijk maakte, zoo werkten zij westelijk terug, aan alle zijden omringd van ijsschollen, die met zeehonden waren bedekt. Zij stuurden vervolgens onder zwaren storm uit het zuidoosten noordwaarts langs de westelijke kust van Spitsbergen en landden den 13^{den} Juli, om water in te nemen, in den tweeden grooten fiord, den Bel-Sond bij Middel-Point, en voerden daar eenige uitstappen en bergbestijgingen uit.

Den 15^{den} Juli werd bij eene zachte koelte langs de kust van Prince Charles Foreland het schilderachtige land met zijne Alpen-vormen in den helderen zonneshijn ter zijde, verder naar het noorden gevaren, omgeven van noordkapers, witvisschen, walvisschen en zeegewassen, totdat den 19^{den} Juli op 80°13' noorderbreedte en 4°12' westerlengte het noorderlijk ijs een verder voortdringen onmogelijk maakte. Daar troffen zij het schip Jan Mayen en, daar de kapitein hun gunstige mededeelingen over het groenlandsche ijs tusschen 74° en 72° noorderbreedte deed, zoo werd nu de tweede proeftocht daarheen ondernomen.

De weg ging langs het ijs, doch daarvan vrij, door afwisselende strepen groen en blauw water zuidelijk tot aan 76° noorderbreedte en van daar westelijk in het ijs. Doch wijs geworden door vroegere ervaringen werd nu slechts krachtig op het ijs aangezet en, als men niet verder vooruit kon komen, met alle inspanning oostelijk terug gewerkt, om het dan weder op eene andere plaats te beproeven. Na twee aanvallen zonder gelukkig gevolg kwamen zij zoo den 25sten Augustus tot 17°22' westerlengte op 73°25' noorderbreedte. Zij zagen zeer duidelijk de Groenlandsche rotskust slechts ongeveer 50 zeemijlen voor zich, maar een samenhangend ijsveld, dat, naar het scheen, tot aan de kust vast lag, verhinderde hen dezen afstand, dien men gemakkelijk in twee wachten zou kunnen doorzeilen, af te leggen. Zij verlieten daarom den 9^{den} Augustus, van alle verdere pogingen afziende, de ongenaakbare kust en stuurden oost-, later noordwaarts, ten einde nu noordelijk om Spitsbergen heen door de Hinlopen-sstraat een tweeden tocht naar Gillisland te beproeven.

Een zware storm, de eenige, bij welken het kleine zeevaardige vaartuig stortzeeën over kreeg, hield hen verscheidene dagen op den 73sten breedtegraad en zuidelijker vast; toen echter ging het met groote snelheid lustig noordwaarts. Reeds den 18^{den} Augustus was men onder Möffen-eiland, kruiste de Hinlopen-sstraat af en legde toen de Groenland in de Deutsche bogt nabij kaap Torell voor anker. Hier bleef de expeditie tot aan den 11^{den} September, van tijd tot tijd met het schip wegens het stormachtige weder nu eens aan de zuidelijke dan aan de noordelijke zijde van den ingang in de straat zeilende, om af te wachten, of niet het opbreken van het ijs hun een weg naar Gillisland zou willen openen.

Intusschen werden waarnemingen van den meest verschillenden aard over de temperatuur aan boord en aan land, boven en beneden, over

magnetische variatie, over ebbe en vloed gedaan en in 't bijzonder een geographische uitstap ondernomen en daarbij de ontdekking gemaakt, dat het Koning-Willem-eiland niet, zoo als eene vroegere Zweedsche expeditie had aangenomen, een schiereiland, maar een westelijk eiland was, zoo als Scoresby het reeds lang te voren had gekend; verder dat het zoogenaamde Noordoostland ook eene andere geographische ligging in zijne zuidelijke deelen heeft, dan men tot hertoe had aangenomen, dat de zoogenaamde Duitche Bocht dieper landwaarts gaat, en dat ten oosten van kaap Torell nog andere vooruitspringende kapen bestaan.

Nadat het schip veel van het ijs geleden had, een ankerstok in het ijs verloren was en sedert den 18^{den} September, toen men voor het eerst weder sterren zag blinken, veel jong ijs zich gedurende den nacht rondom het schip en in de straat vormde, werd het wachten op het onzichtbaar gebleven Gillis-land opgegeven, de koers noordwaarts gezet en nu op 17° oosterlengte een laatste aanval naar het noorden ondernomen.

Den 13^{den} September 's avonds om 8 uur kwamen zij op de hoogste breedte, die, zoover bekend is, ooit met een zeilschip bereikt is, op 81° 5' noorderbreedte en 16° 39' oosterlengte. Toen wendden zij, omdat het ijs, ofschoon niet in de onmiddellijke nabijheid, evenwel door een aankomend onweer opgejaagd, op hen toezette en in het noorden de heldere ijskorst aan een verder voortgaan geen gelukkig gevolg voorspelde. Den 15^{den} September 's middags was het schip weder op 80° 16' noorderbreedte en 13° 37' oosterlengte, den 16^{den}, nadat ook westelijk het ijs geen verder voortgaan toeliet, op 80° 14' noorderbreedte en 6° 37' oosterlengte, en nu ging het naar het zuiden, totdat de Groenland den 30sten September gelukkig de haven van Bergen binnenzeilde.

Ofschoon deze reis volstrekt niet het doel bereikt heeft, dat men zich daarvan had voorgesteld, is zij toch hoogst belangrijk te achten wegens de vele en hoogst gewichtige hydrographische en meteorologische waarnemingen, die met bijzondere nauwgezetheid en vlijt op dezen tocht zijn verzameld, en die over de gesteldheid van den zeebodem, den loop der stroomen en de temperatuur van de zee in die streken een verrassend licht verbreiden.

Dr. A. T. RETTSMAN.

Naar A. PETERMANN'S Mittheilungen über wichtige neue Erforschungen auf dem Gesamtgebiete der Geographie 1869 bl. 203 enz